

LECA | LANDELIJK
EXPERTISECENTRUM
VOOR CULTUUR
VAN ALLEDAG

JAARVERSLAG

2014

WOORD VOORAF	P. 4
1. ORGANISATIE	P. 6
1.1. STATUUT	P. 6
1.2. BESTUUR	P. 6
1.3. PERSONEEL	P. 6
1.4. VRIJWILLIGERS	P. 7
1.5. STAGE	P. 7
1.6. OVERLEG EN SAMENWERKING	P. 7
2. ALGEMENE DIENSTEN	P. 9
2.1. BOEKHOUDING EN FINANCIËEL BELEID	P. 9
2.2. IT	P. 9
2.3. NIEUWSBRIEF	P. 9
2.4. SOCIALE MEDIA	P. 9
2.5. BIBLIOTHEEK	P. 9
3. WERKING PER THEMAVELD	P. 11
3.1. THEMAVELD REUZENCULTUUR	P. 11
3.1.1. SAMENWERKING EN NETWERKVORMING	P. 11
3.1.2. CAPACITEITSOPBOUW TRADITIEDRAGERS	P. 12
3.1.3. INVENTARISERING	P. 13
3.1.4. PUBLIEKSWERKING	P. 14
3.1.5. INTERNATIONALISERING	P. 14
3.2. THEMAVELD PROCESSIECULTUUR	P. 16
3.2.1. SAMENWERKING EN NETWERKVORMING	P. 16
3.2.2. CAPACITEITSOPBOUW TRADITIEDRAGERS	P. 17
3.2.3. INVENTARISERING	P. 18
3.2.4. BEGELEIDING ICE-DOSSIERS	P. 18

3.3.	THEMAVELD GEVERSHEILIGEN	P. 19
3.3.1.	SAMENWERKING EN NETWERKVORMING	P. 19
3.3.2.	INVENTARISERING	P. 19
3.3.3.	PUBLIEKSWERKING	P. 20
3.3.4.	INTERNATIONALISERING	P. 21
3.3.5.	BEGELEIDING ICE-DOSSIERS	P. 22
3.4.	THEMAVELD SCHUTTERSGLIDEN	P. 24
3.4.1.	SAMENWERKING EN NETWERKVORMING	P. 24
3.4.2.	CAPACITEITSOPBOUW TRADITIEDRAGERS	P. 24
3.4.3.	PUBLIEKSWERKING	P. 25
3.4.4.	BEGELEIDING ICE-DOSSIERS	P. 25
3.5.	THEMAVELD IMMATERIEEL CULTUREEL ERFGOED	P. 27
3.5.1.	SAMENWERKING EN NETWERKVORMING	P. 27
3.5.2.	ERFGOEDZORGTRAJECTEN IN OPBOUW	P. 28
3.5.3.	INVENTARIS VLAANDEREN VOOR IMMATERIEEL CULTUREEL ERFGOED	P. 29
3.5.4.	OPVOLGING ERFGOEDZORGPLANNEN	P. 31
3.6.	THEMAVELD CULTUUR VAN ALLEDAG	P. 31
3.6.1.	EERSTELIJNSZORG CULTUUR VAN ALLE DAG	P. 31
3.6.2.	ONDERZOEK EN ONTSLUITING	P. 32
3.6.3.	SAMENWERKING MET ORGANISATIES DIE ERFGOEDZORG NIET ALS KERNTAAK HEBBEN	P. 32
4.	OVERZICHT KERNCIJFERS	P. 33
	BIJLAGEN	P. 34

WOORD VOORAF

2013 was het jaar van de traditiedrager voor LECA. Het expertisecentrum ondersteunde, begeleidde en adviseerde duizenden mensen die het erfgoed van feesten, rituelen en sociale praktijken levend houden. Meer dan 1200 personen namen deel aan een van de 12 ontmoetingsdagen die LECA organiseerde, 563 mensen verzamelden tijdens een van de 14 studiedagen, nog eens 500 deelnemers woonden een LECA-lezing bij en 977 traditiedragers kregen een antwoord op hun vragen rond cultuur van alledag.

2013 was ook het jaar van de samenwerking. LECA werkte samen met 38 professionele (erfgoed)partners en maakte op die manier zijn rol als netwerkorganisatie meer dan waar. LECA wil dan ook van de gelegenheid gebruik maken om alle personen en organisaties te bedanken voor de constructieve samenwerking. LECA voerde daarbij een complementair beleid ten opzichte van andere actoren die een expertiserol opnemen binnen het brede domein van de cultuur van alledag. LECA's verdiepende werking waarbij de ondersteuning van traditiedragers centraal staat, vormde een belangrijke aanvulling op de werking van collectiebeherende instellingen. Waar mogelijk zocht LECA ook

samenwerking met erfgoedcellen, die een belangrijke schakel vormen naar lokale gebruiken en traditiedragers. Door hun expertise te koppelen aan LECA's internationale blik wordt erfgoed in een breder perspectief geplaatst. Dankzij afstemming, kennisdeling, samenwerking, doorverwijzing en uitwisseling van informatie gaat LECA versnippering van expertise tegen en versterkt het het erfgoed van feesten en rituelen.

De werking van LECA concentreerde zich het voorbije jaar rond vier grote thema's: reuzen, processies, geversheiligen en schutstertradities. Daarnaast werkte LECA de eerstelijnszorg rond cultuur van alledag verder uit en intensifieerde het de werking rond immaterieel cultureel erfgoed (ICE). Het voorbije jaar kristalliseerde het immaterieel cultureel netwerk in Vlaanderen zich verder uit. In 2013 werd een overlegstructuur rond immaterieel cultureel erfgoed opgezet, waar LECA deel van uitmaakt. Voor ieder domein waarin immaterieel cultureel erfgoed zich volgens de UNESCO-conventie van 2003 manifesteert, werd een organisatie aangeduid als 'trekker'. Die trekkers nemen het voortouw bij de opvolging en ontwikkeling van het ICE-platform en organiseren de ex-

pertisekernen rond hun domein. Op basis van LECA's expertise over feesten, rituelen en sociale praktijken kozen collega-organisaties LECA als trekker voor het immaterieel erfgoed van 'social practices, rituals and festive events' (domein 3).

Immaterieel cultureel erfgoed haalde het afgelopen jaar heel vaak de media. Ook in de erfgoedsector kwam het steeds vaker op de voorgrond. LECA ondervond aan den lijve dat het zichtbaarder worden van immaterieel cultureel erfgoed sensibiliserend werkt. Steeds meer traditiedragers zochten begeleiding om hun immaterieel cultureel erfgoed te borgen en hun acties bekend te maken via www.immaterieelerfgoed.be. Die stijgende vraag naar intensieve en duurzame begeleidingstrajecten vertaalde zich ook in een verhoogde werkdruk voor LECA's drie werknemers. Om de kwaliteit van de begeleiding te kunnen blijven garanderen besloot LECA daarom waar mogelijk een generieke aanpak te hanteren. Traditiedragers van gelijkaardige fenomenen worden gestimuleerd tot interactie om uiteindelijk tot een gezamenlijk erfgoedzorgplan te komen. Volledig in de geest van UNESCO staan de erfgoedgemeenschappen en het delen van kennis en

expertise daarbij centraal. Een dergelijke aanpak is intensief, maar leidt in een samenwerking met de betrokken traditiedragers tot waardevolle kennis over en inzicht in de evolutie, leefbaarheid, diversiteit en betekenis van erfgoedelementen. LECA hoopt dan ook ten zeerste dat het hier de komende jaren een kader voor zal krijgen, zodat het via het ontwikkelen van gedragen en doordachte processen een positieve bijdrage kan leveren aan duurzame manieren om immaterieel cultureel erfgoed te borgen.

1. ORGANISATIE

1.1 STATUUT

LECA is door de Vlaamse overheid erkend als Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag met een focus op het erfgoed van feesten, stoeten, rituelen en sociale praktijken. Als aanspreekpunt wil het de weg wijzen naar betrouwbare informatie, experts en organisaties die werken rond het erfgoed van cultuur van alledag. LECA specialiseert zich in het erfgoed van sociale gebruiken, rituelen en festiviteiten. De dienstverlening richt zich in de eerste plaats tot personen, organisaties en verenigingen die dit erfgoed koesteren.

1.2. BESTUUR

De Raad van Bestuur van LECA kwam in 2013 5 keer samen. Volgende personen hadden eind 2013 zitting in de Raad: Stefaan Top (emeritus hoogleraar Volkskunde / voorzitter en penningmeester LECA), Antoon Naert (voorzitter Volkskunde West-Vlaanderen / ondervoorzitter LECA), Danny Vanlooche (leerkracht lager secundair onderwijs / secretaris LECA), Yilmaz Koçak (adjunct-directeur CDF vzw), Pauline van der Zee (curator Etnografische Verzamelingen UGent), Theo Aerts (opperhoofdman Hoge Gilderaad der Kempen), Els Veraverbeke (wetenschappelijk medewerker Huis van Alijn), Jolien Verroeye (coördinator

Erfgoedcel PolS), Rik Pinxten (emeritus hoogleraar Centrum voor Interculturele Communicatie en Interactie UGent), Frans Van Hasselt (penningmeester Hoge Gilderaad der Kempen) en Paul Catteeuw (lector interculturele communicatie Karel de Grote Hogeschool).

Naast alle leden van de Raad van Bestuur zetelen in de Algemene Vergadering ook: Harlinda Lox (ondervoorzitter Europese Märchengesellschaft en sprookjesdeskundige UGent), Jan Goris (stadsarchivaris Herentals), Luk Indestege (voorzitter Limburgs Volkskundig Genootschap vzw), Jan Geudens (cultuurbeleidscoördinator Ranst), Ineke Strouken (directeur Nederlands Centrum voor Volkscultuur Utrecht), Isabelle Haemers (journaliste), Julien Dedapper (bestuurslid Hoge Gilderaad der Kempen) en Harry Vanderhenst (ambtenaar Stad Hoogstraten). De Algemene Vergadering komt statutair ten minste tweemaal per jaar bijeen.

1.3. PERSONEEL

LECA had in 2013 drie voltijdse krachten: Laure Messiaen (coördinator), Liesbet Depauw (stafmedewerker) en Emmie Segers (stafmedewerker). Liesbet Depauw nam van 11 maart tot en met 24 juni moederschapsrust op. Zij werd vervangen door Steffi Cop-

pens, die de werking van LECA leerde kennen tijdens een stage in het academiejaar 2009-2010. Na afloop van haar vervangingscontract ging Steffi als erfgoedcoördinator bij Erfgoedcel Meetjesland aan de slag. Klaas Maenhout, die in 2012 in het kader van de opleiding Publieksgeschiedenis bij LECA stage liep, werd in augustus aangenomen als jobstudent. Hij werkte aan de ontsluiting van de handbibliotheek in Adlib.

1.4. **VRIJWILLIGERS**

Sinds april 2011 werkt Ann Driessen 1 dag per week vrijwillig bij LECA. Ann helpt hoofdzakelijk mee aan de beschrijving van hedendaagse rituelen. Van augustus tot en met december hield Elien Doesselaere zich als vrijwilliger bij LECA een dag per week bezig met de ontsluiting van de handbibliotheek. Sinds januari 2014 werkt Elien als museumconsulent bij de Provincie West-Vlaanderen. In de loop van 2013 kwamen verschillende mensen zich als vrijwilliger aanbieden bij LECA. Door logistieke en technische beperkingen kon LECA niet op elk aanbod ingaan. LECA probeert daarom steeds met vrijwilligers te werken die zich voor een langere periode aan de organisatie willen binden, zodat de samenwerking op lange termijn vruchten afwerpt.

1.5. **STAGE**

Tussen 14 oktober en 12 december 2013 heeft Jana De Bie in het kader van de opleiding Publieksgeschiedenis aan UGent 120 uur stage gelopen bij LECA. Jana heeft tijdens haar stage rond ker-miserfgoed gewerkt.

1.6. **OVERLEG EN SAMENWERKING TREKKERSOVERLEG**

IMMATERIEEL CULTUREEL ERFGOED

In haar visienota uit 2010 neemt minister van Cultuur Joke Schauvliege vijf domeinen over waarop immaterieel cultureel erfgoed zich volgens Unesco¹ inter alia kan manifesteren. De minister gaf ook aan rond elk domein een expertisekern te willen ontwikkelen, die een voortrekkersrol opneemt om de cultureel-erfgoedgemeenschappen op dat domein te helpen bij het herkennen, benoemen, doorgeven en inventariseren van hun immaterieel cultureel erfgoed. Met het oog daarop werd in 2013 op aanzet van tapis plein vzw en FARO een overlegstructuur rond immaterieel cultureel erfgoed opgestart. Tijdens voorafgaande domeingesprekken werden LECA, CAG, Het Firmament, Resonant en ETWIE aangeduid om hier elk als trekker van een van de vijf domeinen zitting in te hebben. Op basis van zijn expertise rond feestcultuur, tradities en groepsgebonden fenomenen behartigt LECA wat in het immaterieel

erfgoedbeleid van minister Schauvliege en in de Unesco-Conventionie onder 'domein 3: het erfgoed van stoeten, feesten, rituelen en sociale praktijken' wordt gegroepeerd. Met het oog op maximale clustering en samenwerking koppelt LECA zijn inspanningen op het vlak van immaterieel cultureel erfgoed voortdurend aan die van ETWIE vzw (domein 5: ambachten en technieken), CAG (domein 4: natuur en universum) en Het Firmament vzw en Resonant (domein 2: performing arts). Binnen het overleg neemt tapis plein de trekkersrol op zich en ondersteunt FARO de processen in het immaterieel-erfgoedveld. Iedere trekker knoopte daarnaast ook banden aan met professionele stakeholders gesubsidieerd binnen het cultureel-erfgoeddecreet. FARO, CRKC, Huis van Alijn, MAS, Sportimonium, tapis plein, Heemkunde Vlaanderen, Familiekunde Vlaanderen en de erfgoedcellen maken deel uit van het domein 3-netwerk dat LECA samenbrengt.

CULTUREEL-ERFGOEDOVERLEG

Sinds 2011 neemt LECA deel aan het Cultureel-Erfgoedoverleg. Deze overlegstructuur van organisaties en instellingen speelt een overkoepelende rol binnen de cultureel-erfgoedsector. Tijdens het 'Groot Onderhoud' (het jaarlijkse sectormoment georganiseerd

door FARO) in het Concertgebouw in Brugge maakte het Cultureel-erfgoedoverleg zijn memorandum bekend.

LEOV OVERLEG

Het overleg tussen de elf expertisecentra / organisaties Volkscultuur (LEOVs) met een landelijke erkenning werd gecontinueerd. Via deze collegagroep houden de organisaties elkaar op de hoogte van relevante ontwikkelingen en acties, en profileren zij zich binnen en buiten de cultureel-erfgoedsector als een expertisenetwerk van landelijk erkende actoren. FARO neemt het initiatief om de LEOVs tweemaal per jaar samen te brengen.

2. ALGEMENE DIENSTEN

2.1. BOEKHOUDING

EN FINANCIËEL BELEID

De boekhouding van LECA wordt bijgehouden door accountantsbureau Acta Consult bvba in Kessel-Lo. Het erkend sociaal secretariaat VSDC vzw beheert de loonadministratie en verricht alle administratieve formaliteiten die noodzakelijk zijn voor de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, de directe belastingen enzovoort.

2.2. IT

De websites van LECA zijn belangrijke schakels tussen het expertisecentrum, de cultureel-erfgoedgemeenschappen die het ondersteunt en het brede publiek. De populariteit van de thematische websites www.feestelijkvlaanderen.be en www.tradities.be bevestigt LECA's rol daarin. Om versnippering tegen te gaan stapte LECA in 2013 af van zijn afzonderlijke thematische websites en bracht het alle gegevens samen op www.lecavzw.be. Deze website fungeert als een interactief platform, dat aan de hand van input van traditiedragers de rijkdom en diversiteit van het erfgoed van sociale gebruiken, rituelen en festiviteiten zichtbaar maakt. Door de van onderuit gevulde databases aan te vullen met onderzoeksmateriaal draagt LECA bij aan de ontsluiting van dit erfgoed voor een breder publiek. De afzonderlijke websites van LECA (tot

en met 31 maart 2013) en www.lecavzw.be (vanaf 1 april 2013) bereikten samen 147.896 unieke bezoekers.

2.3. NIEUWSBRIEF

In 2013 verstuurde LECA maandelijks een digitale nieuwsbrief naar zo'n 4.000 e-mailadressen. Via de nieuwsbrief bericht LECA onder meer over de eigen werking, ontwikkelingen binnen de erfgoedsector, publicaties en activiteiten van derden. Via de vaste rubriek 'In de kijker' krijgt ook iedere maand een bijzondere traditiedrager het woord.

2.4. SOCIALE MEDIA

In 2013 heeft LECA volop gebruik gemaakt van sociale media als facebook en twitter om over de eigen werking en aspecten van cultuur van alledag te communiceren. Sociale media zijn een dankbaar instrument voor LECA, omdat ze toelaten zonder bijkomend budget nieuwe doelgroepen aan te spreken.

2.5. BIBLIOTHEEK

In de loop der jaren legde LECA een collectie vakliteratuur aan. Naast publicaties over de cultuur van alledag in het algemeen bevat de handbibliotheek ook honderden titels over sociale gebruiken, feesten en rituelen. In 2013 werd de bibliotheek maandelijks aangevuld met nieuwe publicaties. Dat gebeurde zowel via gerichte aankopen als via het

aanvragen van recensie-exemplaren. De handbibliotheek biedt de medewerkers in de eerste plaats een vlotte toegang tot vakliteratuur. Binnen elk traject dat LECA opzet, is literatuuronderzoek een van de gebruikte methodes om correcte informatie te verzamelen. In 2013 nam LECA een jobstudent aan om de bestaande collectie verder te ontsluiten via Adlib. Naast boeken beheert LECA ook de thesissen die aan de leerstoel Volkskunde van de KU Leuven onder begeleiding van prof. Stefaan Top werden geschreven. Ook een groot deel van het fotoarchief van het K.C. Peeters-Instituut werd aan LECA overgedragen. Op verzoek stelt LECA zijn bibliotheek ook open voor derden.

3. WERKING PER THEMAVELD

LECA werkt verdiepend rond het erfgoed van sociale gebruiken, rituelen en festiviteiten. De duizenden vrijwilligers en verenigingen (traditiedragers) die dit erfgoed koesteren, staan daarbij centraal. Samen met iedereen die dit erfgoed in leven houdt, genereert LECA kennis over en inzicht in de evolutie, leefbaarheid, diversiteit, betekenis en beleving van diverse erfgoedelementen en ontwikkelt het manieren om ze te borgen. Met een generieke aanpak per thema wil LECA de versnippering aan informatie tegengaan, de kennis verdiepen en onderlinge expertise-uitwisseling bevorderen. Via o.a. een website en maandelijks nieuwsbrieven stelde LECA relevante gegevens ter beschikking van het brede publiek, de media en de erfgoedsector. LECA werkte ook samen met nationale en internationale verenigingen en organisaties binnen en buiten de erfgoedsector. Op die manier streefde LECA naar maximale uitwisseling van kennis en expertise. In wat volgt wordt een kort overzicht gegeven van de themavelden en de verwezenlijkingen.

3.1. THEMAVELD REUZENCULTUUR

Onder de titel 'Rond de Rokken van de Reus' werkt LECA sinds 2010 aan een borgingsprogramma voor en door reuzenbeheerders. Samen met de erfgoedgemeenschap en verschillende partners

ontwikkelt LECA acties om het reuzenerfgoed alle kansen te geven. 2013 stond volledig in het teken van het bevorderen van netwerking en expertise-uitwisseling tussen traditiedragers. Meer dan 300 reuzenbeheerders ontmoetten elkaar tijdens een van onze activiteiten. In de praktijk leidde dat tot nieuwe contacten, samenwerkingen, expertisedeling en gezamenlijke toekomstplannen. 2013 was ook het jaar van professionele samenwerking. Elf erfgoedcellen werkten actief mee aan 'Rond de Rokken van de Reus' en de internationale contacten met La Maison des Géants (Wallonië) en La Ronde des Géants (Frankrijk) werden versterkt. De complementaire werking met kernpartner Reuzen in Vlaanderen, de vrijwilligersvereniging die als aanspreekpunt voor reuzenbeheerders en die praktische ondersteuning biedt, werd eveneens verder uitgebouwd.

3.1.1. SAMENWERKING

EN NETWERKVORMING

Het afgelopen jaar bouwde LECA bruggen tussen organisaties binnen en buiten de erfgoedsector. Voor de organisatie van een internationale studiedag werd een samenwerking opgezet met MAS en La Maison des Géants. Via de provinciale ontmoetingsdagen werden de banden met erfgoedcellen versterkt. In Oost-Vlaanderen werd samengewerkt met Erfgoedcel Meetjesland, Erf-

goedcel Land van Dendermonde en Erfgoedcel Waasland. Aan de Antwerpse ontmoetingsdag werkten Erfgoedcel Noorderkempen en MAS mee. Bij de Limburgse bijeenkomst waren Erfgoedcel Mijn-Erfgoed, Erfgoed Haspengouw, Erfgoedcel Hasselt, het Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed en het Hasseltse Stadsmus betrokken. De bijeenkomst in Vlaams-Brabant tot slot werd mee georganiseerd door Erfgoedcel Leuven, Erfgoedcel Pajottenland Zennevallei, Erfgoed Brussel en FARO.

Reuzen in Vlaanderen was medeorganisator van alle ontmoetingsmomenten in het kader van 'Rond de Rokken van de Reus'. Op die manier wil LECA de organisatie meer slagkracht geven bij het uitbouwen van haar erfgoedwerking. De internationale contacten worden besproken in de rubriek 'internationalisering'.

3.1.2. CAPACITEITSOPBOUW

TRADITIEDRAGERS

SAMENWERKING MET

REUZEN IN VLAANDEREN

'Rond de Rokken van de Reus' staat in het teken van erfgoedzorg. Die zorg is en blijft de verantwoordelijkheid van de reuzenbeheerders zelf. Van bij het begin werd daarom ingezet op acties die de duurzaamheid van het traject verzekeren. Zo begeleidde LECA in 2010 de op-

richting van Reuzen in Vlaanderen en werken beide organisaties sindsdien nauw samen. Ook in 2013 werd dit intensief voortgezet. LECA en Reuzen in Vlaanderen zijn driemaandelijks samengekomen om onderling af te stemmen en gezamenlijke acties te ontwikkelen.

PROVINCIALE ONTMOETINGSDAGEN

De expertise over de hedendaagse reuzencultuur zit in de eerste plaats bij de reuzenbeheerders. In de praktijk blijken zij vaak zeer creatief om te gaan met de uitdagingen waar de reuzencultuur voor staat. Door de inbedding in het lokale verenigingsleven zijn hun contacten met andere reuzengroepen echter veelal beperkt. Daardoor zijn zij zich niet ten volle bewust dat ze ook veel kunnen leren van verenigingen die met dezelfde problemen kampen. Vanuit het idee dat bestaande oplossingen ook voor andere reuzengroepen interessant kunnen zijn, organiseerde LECA in 2013 vier provinciale ontmoetingsdagen voor reuzenbeheerders.² Dat gebeurde in samenwerking met Reuzen in Vlaanderen en met de hulp en ondersteuning van elf erfgoedcellen. Uit de grote respons bleek duidelijk dat reuzenbeheerders vragende partij zijn om elkaar en elkaars werking beter te leren kennen: niet minder dan 141 reuzenbeheerders gingen op de uitnodiging in. De

ontmoetingsdagen waren opgebouwd volgens het principe van een worldcafé. De deelnemers dachten in kleine groepen na over vijf erfgoedthema's: rituelen en gebruiken, behoud en beheer, publiekswerking en promotie, overdracht, organisatie en samenwerking.

‘PRATEN OVER REUZEN’: RAPPORT NODEN- EN BEHOEFTE VAN REUZEN-BEHEERDERS ANNO 2013

De provinciale ontmoetingsdagen leverden belangrijke informatie op over de noden en behoeften van reuzenbeheerders. Om die kennis door te geven en beschikbaar te maken bundelde LECA alle kerngedachten in het rapport ‘Praten over reuzen’. Dit verslag is opgebouwd rond de vijf kernthema's die op de ontmoetingsdagen aan bod kwamen. Naast alle praktijktips van de reuzenverenigingen vermeldt het rapport per thema ook de actiepunten die LECA en Reuzen in Vlaanderen voor de komende jaren distilleerden. Het rapport is digitaal beschikbaar op www.lecavzw.be.

INTERNATIONALE STUDIEDAG ‘OP SCHOUDERS VAN REUZEN’

De reuzencultuur getuigt van een dynamisch verleden en een creatieve toekomst. De rijkdom en diversiteit ervan vormden het uitgangspunt van de studiedag ‘Op schouders van Reuzen’ (Antwerpen, 4 mei 2013). Tijdens deze dag

kwamen immateriële, materiële en documentaire erfgoedelementen aan bod. Per invalshoek werden de lezingen van erfgoedprofessionals geïllustreerd door traditiedragers die buiten de lijntjes van het gangbare kleuren. Hun praktijkvoorbeelden onderstreepten hoe traditiedragers creatief kunnen omspringen met de erfenis van het verleden om aansluiting te vinden met vandaag. Afrondend stipte Marc Jacobs (directeur van FARO) in het licht van de Unesco-Conventie 2003 een aantal suggesties en aandachtspunten voor de toekomst aan.

REUZENFEDERATIEDAG

LECA heeft mee zijn schouder gezet onder de organisatie van de eerste Federatiedag van Reuzen in Vlaanderen op 19 oktober 2013 in Leuven en stelde er het noden- en behoeftenrapport ‘Praten over reuzen’ voor. Reuzen in Vlaanderen wil van deze eerste studie- en ontmoetingsdag een jaarlijks evenement maken waarop reuzenbeheerders samen over reuzenerfgoed reflecteren.

3.1.3. INVENTARISERING

REUZENREGISTER

Omdat borgingsprogramma's enkel kunnen slagen dankzij een brede participatie van traditiedragers, lanceerde LECA in 2010 een online reuzenregister. Het register wordt gevoed door middel van *crowdsourcing*: via invulfi-

ches delen beheerders informatie over de betekenis, constructie en gebruiken van hun reuzen mee. Dankzij de contactgegevens op de website is de reuzengemeenschap zichtbaarder en makkelijker te bereiken. Ook in 2013 werd het overzicht verder aangevuld met nieuwe gegevens. Inmiddels bevat het register meer dan 700 reuzenfiches, waarvan er 542 zijn gepubliceerd. Het reuzenregister was tot maart 2013 raadpleegbaar op www.feestelijkvlaanderen.be en migreerde daarna naar de nieuwe website, www.lecavzw.be.

3.1.4. PUBLIEKSWERKING

CALENDRIER DES GÉANTS

Reuzenevenementen zijn afhankelijk van publieke bijval. De jaarlijkse *Calendrier des Géants* is een instrument om de reuzenactiviteiten in Vlaanderen, Wallonië en Noord-Frankrijk bekend te maken bij een ruim publiek. De kalender is een initiatief van La Ronde des Géants en La Maison des Géants en bestaat sinds 1997. Sinds 2010 is LECA de derde partner in dit internationaal samenwerkingsverband en verzamelt het alle Vlaamse data. LECA, La Maison des Géants en La Ronde des Géants stelden de *Calendrier des Géants 2013* op 19 januari 2013 in Ath en op 26 januari in Lille voor. De kalender telt 20 bladzijden en er werden 35.000 exemplaren verspreid.

VOORBEREIDINGSTRAJECT REUZENEVENEMENT 2014 BOKRIJK

In 2013 werd LECA partner bij de voorbereiding van een reuzenevenement, dat het Provinciaal Openluchtmuseum Bokrijk op 17 augustus 2014 organiseert. Dit initiatief kadert binnen de immaterieel cultureel erfgoedwerking van het museum.

3.1.5. INTERNATIONALISERING

INTERNATIONAAL PROJECT

LECA engageert zich sinds 2012 in de voorbereiding van een Europees samenwerkingsproject rond reuzencultuur. Dit initiatief is gericht op de uitwisseling van kennis en ervaring en het uitbouwen en verstevigen van een geïntegreerd netwerk rond reuzencultuur in Europa. Samen met La Ronde des Géants (F), La Maison des Géants (B), de provincie Henegouwen (B), het Département du Nord (F), het Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (E) en Partenalia (int.), Reuzenfederatie Nederland en Reuzen in Vlaanderen werkte LECA in de loop van 2013 aan een subsidieaanvraag voor 2014.

GRUNDTVIG-BEZOEK GENT

In het kader van het GRUNDTVIG-programma ontving FARO tussen 20 en 24 november 2013 een groep Deense, Turkse en Spaanse erfgoedwerkers.

WAT	PLAATS	DATUM	DEEL- NEMERS	PARTNERS
ONTMOETINGS DAG OOST-VLAANDEREN	Wetteren	19 januari 2013	65	Erfgoedcel Land van Dendermonde, Erfgoedcel Meetjesland, Erfgoedcel Waasland, Reuzen in Vlaanderen
ONTMOETINGS DAG ANTWERPEN	Turnhout	3 maart 2013	23	Erfgoedcel Noorderkempen, MAS, Reuzen in Vlaanderen
ONTMOETINGS DAG LIMBURG	Hasselt	8 juni 2013	31	Erfgoedcel MijnErfgoed, Erfgoed Haspengouw, Erfgoedcel Hasselt, Het Stadsmus, Stad Hasselt, Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed, Reuzen in Vlaanderen
ONTMOETINGS DAG VLAAMS-BRABANT EN BRUSSEL	Brussel	22 juni 2013	22	Erfgoed Brussel, Erfgoedcel, Pajottenland Zennevallei, Erfgoedcel Leuven, FARO, Reuzen in Vlaanderen
STUDIEDAG OP SCHOULDERS VAN REUZEN	Antwerpen	4 mei 2013	87	MAS, La Maison des Géants, Reuzen in Vlaanderen
GRUNDTVIG	Gent	21 november 2013	16	FARO, Reuzen in Vlaanderen
REUZENFEDERATIE DAG	Leuven	19 oktober 2013	92	Reuzen in Vlaanderen, Stad Leuven, Jaartallen van Leuven, Provincie Vlaams-Brabant
TOTAAL			336	Contactmomenten themaveld reuzencultuur

Contactmomenten themaveld reuzencultuur

LECA was betrokken bij de uitwerking van het programma rond plaatselijke feestcultuur en lichtte op 21 november 2013 voor de internationale gasten de reuzencultuur en de bijhorende gebruiken toe. Het kon daarvoor rekenen op de medewerking van de supportersclub van AA Gent, die voor de gelegenheid zijn reus Buffalootje onder de Gentse Stadshal opstelde.

3.2. THEMAVELD PROCESSIONCULTUUR

In 2012 legde LECA een intensief noden- en behoeftentraject af met de organisatoren van Mariaprocessies. In 2013 werd dat traject opengetrokken naar alle processies in Vlaanderen en Brussel. LECA ging daartoe een samenwerking aan met KADOC KU Leuven en CRKC. Sinds 2013 bundelen de drie organisaties hun krachten om het erfgoed van processies meer toekomstkansen te geven. Het samenwerkingstraject kreeg de naam 'Op handen gedragen'.

3.2.1. SAMENWERKING EN NETWERKVORMING 'OP HANDEN GEDRAGEN'

Het samenwerkingsverband tussen LECA, KADOC en CRKC is een belangrijke stap in het coördineren van acties rond het erfgoed van processies. De partners verankeren zo hun kennis en expertise in een netwerk met een breed

bereik. LECA focust daarbij op immaterieel cultureel erfgoed, CRKC op roerend cultureel erfgoed en KADOC op documentair erfgoed. De 3 partners komen geregeld samen om informatie uit te wisselen en te bekijken hoe zij hun expertise kunnen inschakelen in gezamenlijke acties. In 2013 resulteerde dat in een studiedag en een inspiratiebrochure. Ook in de toekomst blijft het netwerk acties ondernemen, zodat traditiedragers altijd een duidelijk aanspreekpunt hebben voor alle vragen over hun processie-erfgoed.

LOKALE ERFGOEDPARTNERS

Waar mogelijk werkte LECA samen met plaatselijke erfgoedactoren bij het begeleiden van traditiedragers. Zo werkte LECA in 2013 samen met Erfgoedcel Land van Dendermonde rond de Sint-Machariusprocessie in Laarne.

OPVOLGINGSGESPREKKEN MARIA DOOR VLAANDEREN GEDRAGEN

Het traject 'Op handen gedragen' vloeit voort uit LECA's eerdere samenwerking met Maria door Vlaanderen gedragen. In 2008 bracht deze organisatie in kaart welke processies met Mariabeeld uitgaan in Vlaanderen. Via driemaandelijkse opvolgingsgesprekken blijft LECA de initiatiefnemers op de hoogte houden van de verdere ontwikkelingen.

3.2.2. CAPACITEITSOPBOUW

TRADITIEDRAGERS

INSPIRATIEBROCHURE

‘OP HANDEN GEDRAGEN’

In de eerste helft van 2012 ging LECA via een enquête en een denkdag na met welke knelpunten, mogelijkheden en uitdagingen processieorganisatoren geconfronteerd worden in de omgang met hun erfgoed. Uit het noden- en behoeftenonderzoek bleek de vraag naar begeleiding bij het opstellen van een erfgoedzorgplan groot. Daarom schreef LECA samen met partners KADOC en CRKC een inspiratiebrochure vol praktische informatie en inspirerende voorbeelden. Iedere organisatie vertrok daarbij vanuit haar eigen expertise. LECA belichtte de immateriële erfgoedaspecten, het CRKC nam de materiële erfgoedzorg voor zijn rekening, terwijl het KADOC inging op hoe met documentair erfgoed om te gaan. De inspiratiebrochure ‘Op handen gedragen’ werd gedrukt op 800 exemplaren en werd op de gelijknamige studiedag gepresenteerd. De brochure kan gratis aangevraagd worden bij de 3 partners en is ook in digitale vorm beschikbaar op de websites van de desbetreffende organisaties.

STUDIEDAG ‘OP HANDEN GEDRAGEN’

Op 16 november 2013 verzamelden 65 processie-organisatoren in Leuven voor

de studiedag ‘Op Handen Gedragen’. De bijeenkomst stond volledig in het teken van erfgoedzorg. Na een algemene inleiding over de processiecultuur in Vlaanderen gaven LECA, CRKC en KADOC toelichting bij hoe respectievelijk immaterieel, roerend en documentair processie-erfgoed gevrijwaard kunnen worden. In het namiddagdeelte lag de focus op de praktijk en kregen de deelnemers via de erfgoedzorgplannen van de Mariaprocessie van Halle, de Associatie van de Processies van de Noorderkempen en Maria door Vlaanderen gedragen inspiratie aangereikt voor hun eigen werking.

PROEFTUIN SINT-MACHARIUS- PROCESSIE LAARNE

Op vraag van de organisatoren van de Sint-Machariusprocessie in Laarne maakt LECA sinds april 2013 deel uit van een werkgroep die de traditie levend wil houden. Ook Erfgoedcel Land van Dendermonde en de dienst Vrije Tijd en Cultuur van Laarne zijn in deze werkgroep vertegenwoordigd. De werkgroep formuleert toekomstgerichte acties. Een eerste stap was het organiseren van een denkdag op 12 oktober 2013 voor de inwoners van Laarne. LECA stond samen met Erfgoedcel Land van Dendermonde in voor de uitwerking, praktische voorbereiding, begeleiding en verslaggeving van deze activiteit.

3.2.3. INVENTARISERING

De kennis over de diversiteit van de hedendaagse processiecultuur is versnipperd en onvolledig. Er bestaan waardevolle deelonderzoeken, maar tot vandaag is er geen algemeen overzicht voor Vlaanderen en Brussel. Om die leemte op te vullen onderzochten LECA, KADOC en CRKC de mogelijkheden in 2013 om de verspreide informatie bij elkaar te brengen, verder aan te vullen en *up to date* te houden. In 2014 zal dit plan verder worden uitgewerkt.

3.2.4. BEGELEIDING ICE-DOSSIERS

Ook in 2013 begeleidde LECA erfgoedgemeenschappen die hun processie als immaterieel cultureel erfgoed willen documenteren via het platform www.immaterieelerfgoed.be en/of opgenomen willen worden in de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed. Voor de concrete resultaten verwijzen we naar punt 3.5. themaveld immaterieel cultureel erfgoed.

WAT	PLAATS	DATUM	DEEL-NEMERS	PARTNERS
STUDIEDAG OP HANDEN GEDRAGEN	Leuven	16 november 2013	65	CRKC, KADOC
DENKDAG PROCESSIE LAARNE	Laarne	12 oktober 2013	33	Erfgoedcel Land van Dendermonde, Dienst Vrije Tijd en Cultuur van Laarne
TOTAAL			98	Contactmomenten themaveld processiecultuur

Contactmomenten themaveld processiecultuur

3.3. THEMAVELD GEVERSCHEILIGEN

Ook in 2013 zette LECA actief in op het ondersteunen van de cultureel-erfgoedgemeenschap rond geversheiligen. Samen met de werkgroep Sinterklaas en Sint-Maarten (SKSM) ontwikkelt LECA sinds 2009 maatregelen om dit erfgoed te borgen. De borgingsacties van 2013 waren voornamelijk gericht op onderzoek naar en sensibilisering rond de hedendaagse gebruiken.

3.3.1. SAMENWERKING EN NETWERKVORMING

In 2013 werden de banden tussen de leden van de werkgroep SKSM verder aangehaald. Erfgoedcel Waasland, Gemeente Beveren, Sint-Maartenscomité Beveren, Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen, Stad Sint-Niklaas, Toerisme Waasland en LECA werkten gezamenlijk acties uit. Erfgoedcel Waasland fungeerde daarbij als coördinator. Tegelijkertijd groeide het idee om de werkgroep uit te breiden. De eerste stappen werden gezet om de werkgroep vanaf 2014 een meer landelijk karakter te geven en experts en organisaties buiten de regio Sint-Niklaas en Beveren te betrekken. LECA neemt de coördinatie van deze landelijke werkgroep op zich. De werkgroep SKSM legde ook internationale contacten. Zo werd overleg gepleegd met het Nederlands Centrum

voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed (VIE) over een mogelijk gezamenlijk borgingstraject. Anderzijds kwam de werkgroep meermaals samen met het Sint-Maartenberaad van Utrecht (zie internationalisering). In het kader van de tentoonstelling 'Daar wordt aan de deur geklopt' werkte LECA samen met het Huis van Alijn aan een lezingreeks en het gebruik van audiovisueel materiaal.

3.3.2. INVENTARISERING

VERSLAGBOEK 'GEVERSCHEILIGEN ANNO 2012'

In 2013 publiceerde LECA het verslagboek 'Hoor wie klopt daar kind'ren' over de hedendaagse gebruiken rond Sinterklaas en Sint-Maarten. Het verslagboek bevat de resultaten van de enquête die LECA en Erfgoedcel Waasland in 2012 afnamen. De bevraging was gebaseerd op die van het Sint-Nicolaasgenootschap uit 1992. Dat liet toe de twee momentopnamen met elkaar te vergelijken. Het rapport behandelt de verspreiding van de geversheiligen in Vlaanderen en Brussel, de private en publieke gebruiken, de evenementen en de mensen die de traditie levend houden. Op basis van de twee meetmomenten kon LECA belangrijke verschuivingen blootleggen. Het verslagboek werd op 26 oktober 2013 door LECA voorgesteld tijdens een studiedag

in Beveren en is digitaal beschikbaar via www.lecavzw.be.

3.3.3. PUBLIEKSWERKING

STUDIEDAG ‘DE GEVERSHEILIGEN IN VLAANDEREN’

Het verslagboek ‘Hoor wie klopt daar kind’re[n]’ werd officieel voorgesteld op 26 oktober 2013 in Kasteel Cortewalle in Beveren. LECA lichtte de krachtlijnen van het rapport toe. Verder waren er lezingen over immaterieel cultureel erfgoed, Sint-Maartensgebruiken in Beveren, Sinte-Mette in Mechelen en Sinterklaas in Sint-Niklaas. De studiedag werd georganiseerd door de werkgroep SKSM. Er waren 52 deelnemers, waaronder een aantal journalisten. Op die manier vonden de resultaten ook hun weg naar de geschreven pers.

PUBLICATIE VAN DE ONDERZOEKS- GEGEVENS IN TIJDSCHRIFTEN VAN DERDEN

LECA schreef drie artikels waarin de resultaten van de geversheiligenenquête werden toegelicht binnen het kader van het huidige immaterieel cultureel erfgoedbeleid. Ze werden gepubliceerd in het winternummer van *FARO | Tijdschrift over cultureel erfgoed, Immaterieel Erfgoed* van het VIE en *Het Land van Beveren*, driemaandelijks tijdschrift van de Hertogelijke Heemkundige Kring het Land

van Beveren vzw (zie bijlage LECA-publicaties).

LEZINGENREEKS IN HET HUIS VAN ALIJN

Van 10 november 2013 tot 5 januari 2014 liep in het Huis van Alijn de fototentoonstelling ‘Daar wordt aan de deur geklopt’. In de marge van die tentoonstelling organiseerden in het Huis van Alijn en de werkgroep SKSM drie lezingen. Op 5 december 2013 beet LECA de spits af met ‘Hoor wie klopt daar kinderen?’ Over geversheiligen vroeger en vandaag’. Er waren 15 deelnemers. Op 12 december 2013 sprak Geert Vandenhende van het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen over ‘De échte Sint. Wie is de Sint eigenlijk en waar komen al die rituelen en gebruiken vandaan?’ Hekkensluiser was Marc Wellens van het speelgoedmuseum in Mechelen die op 19 december 2013 sprak over speelgoeddrages.

KORTFILM ‘HOOR WIE KLOPT DAAR KIND’REN?’

In 2013 lanceerde LECA een korte film waarin kinderen vertellen over Sinterklaas. Op die manier documenteerde LECA de beleving van de traditie bij de belangrijkste doelgroep van dit feest. In totaal werden 64 kinderen van de basisschool Crombeen in Gent geïnterviewd door LECA. Uit meer dan twee uur beeldmateriaal werd een film van 6 mi-

nuten gemonteerd. De film werd vertoond tijdens de studiedag op 26 november en is nog steeds te bekijken op YouTube en Vimeo. Inmiddels werd het filmpje online een 600-tal keer bekeken. De montage van de film was mogelijk dankzij de financiële steun van Erfgoedcel Waasland.
<https://vimeo.com/80612452>

SENSIBILISERING OVER ZWARTE PIET

In het najaar van 2013 ontstond in de media een debat over Zwarte Piet. In Nederland strijden actiegroepen al jaren tegen deze figuur. Dit jaar waaide de discussie ook over naar Vlaanderen. Als expertisecentrum stond LECA de pers te woord over de historische evolutie van Zwarte Piet, de hedendaagse interpretatie(s) van de figuur en de context van het immaterieel cultureel erfgoedbeleid. LECA verspreidde eveneens een document met achtergrondinformatie en nuttige publicaties. Het document werd gepubliceerd op [immaterieelerfgoed.be](http://www.immaterieelerfgoed.be).
<http://www.immaterieelerfgoed.be/the-mas/over-zwarte-piet-en-immaterieel-cultureel-erfgoed>

SENSIBILISERING ANDERSTALIGEN OVER DE SINTERKLAAS-TRADITIE

LECA lichtte de Sinterklaastraditie toe in het VRT-programma Fans of Flanders, dat zich in de eerste plaats richt op expats.

SENSIBILISERING OVER GENDER-STEREOTYPERING KINDERSPEELGOED

De discussie over genderstereotypering van kinderspeelgoed kwam in 2013 tot een hoogtepunt rond de Sinterklaasperiode. Niet toevallig is dat het moment dat kinderen brochures van speelgoedwinkels in de bus krijgen. LECA raadpleegde zijn collectie speelgoedbrochures (van 1960 tot nu) om na te gaan hoe de genderstereotypering de afgelopen veertig jaar evolueerde. De bevindingen werden verwerkt tot een duidingsartikel dat gepubliceerd werd op de website.

3.3.4. INTERNATIONALISERING

ONTMOETINGS-DAGEN SINT-MAARTENBERAAD UTRECHT

Het Utrechtse Sint-Maartenberaad onderneemt acties om het Sint-Maartensfeest levend te houden in hun stad. Op 9 januari 2013 gingen de leden van de werkgroep SKSM daarom op werkbezoek naar Utrecht. Ook LECA maakte deel uit van de delegatie. Op 12 juni 2014 kwam het Sint-Maartenberaad naar Beveren. Naast de leden van de SKSM waren ook een aantal Vlaamse partners aanwezig om hun expertise over Sint-Maarten te delen. Erfgoedcel Aalst, Erfgoedcel CO7 en Erfgoedcel Mechelen lichtten gebruiken in hun regio toe. LECA gaf een algemene lezing over het Vlaams beleid rond immaterieel cultureel erfgoed.

**OVERLEG MET HET NEDERLANDS
CENTRUM VOOR VOLKSCULTUUR EN
IMMATERIEEL ERFGOED (VIE)**

Er werd op regelmatige basis overlegd met het VIE over hoe in Nederland wordt omgegaan met erfgoedzorg rond Sinterklaas en Sint-Maarten.

GRUNDTVIG-BEZOEK SINT-NIKLAAS

In het kader van het GRUNDTVIG-programma ontving FARO van 20 tot 24 november 2013 een groep Deense, Turkse en Spaanse erfgoedwerkers. Op 22 november 2013 trok de groep naar Sint-Niklaas, voor een goedgevuld programma over geversheiligen. De dag werd ge-

coördineerd door de werkgroep SKSM. Het internationaal gezelschap werd ontvangen op het stadhuis en kreeg naast praktische workshops ook een rondleiding in het Huis van de Sint. LECA verzorgde een algemene presentatie over geversheiligen in Vlaanderen en Brussel.

3.3.5. BEGELEIDING ICE-DOSSIERS

Van bij de start was LECA betrokken bij de aanvraag voor de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed. Als lid van de werkgroep SKSM volgt LECA de borgingsplannen verder op. Voor de concrete resultaten verwijzen we naar punt 3.5. themaveld immaterieel cultureel erfgoed.

WAT	PLAATS	DATUM	DEEL- NEMERS	PARTNERS
STUDIEDAG DE GEVERSHEILIGEN IN VLAANDEREN	Beveren	26 oktober 2013	52	Erfgoedcel Waasland, Gemeente Beveren, Sint-Maartenscomité Beveren, Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen, Stad Sint-Niklaas, Toerisme Waasland
LEZING HOOR WIE KLOPT DAAR KINDEREN?	Gent	12 december 2013	15	Huis van Alijn Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen, Speelgoedmuseum Mechelen, Erfgoedcel Waasland, Stedelijke Musea Sint-Niklaas

WAT	PLAATS	DATUM	DEEL- NEMERS	PARTNERS
INTERNATIONALE EXPERTISE- UITWISSELING SINT-MAARTEN	Utrecht	9 januari 2013	16	Erfgoedcel Waasland, Gemeente Beveren, Sint-Maartenscomité Beveren, Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen, Stad Sint-Niklaas, Toerisme Waasland, Sint-Maartenberaad Utrecht
INTERNATIONALE EXPERTISE- UITWISSELING SINT-MAARTEN	Beveren	12 juni 2013	30	Erfgoedcel Waasland, Gemeente Beveren, Sint-Maartenscomité Beveren, Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen, Stad Sint-Niklaas, Toerisme Waasland, Sint-Maartenberaad Utrecht
GRUNDTVIG	Sint-Niklaas	22 november 2013	23	Erfgoedcel Waasland, Gemeente Beveren, Sint-Maartenscomité Beveren, Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen, Stad Sint-Niklaas, Toerisme Waasland, FARO, MIAT, Huis van Alijn
TOTAAL			136	Contactmomenten themaveld geversheiligen

Contactmomenten themaveld geversheiligen

3.4. **THEMAVELD**

SCHUTTERSTRADITIES

Eind 2009 startte de Hoge Gilderaad der Kempen (HGK) samen met LECA een traject rond het borgen van schutterstradities. De schuttersgilden aangesloten bij de HGK kennen veel tradities en dragen die hoog in het vaandel. Hun gebruiken en rituelen verwijzen naar het verleden, maar worden tegelijkertijd opnieuw geïnterpreteerd. Omdat het wenselijk was om dieper in te gaan op deze verscheidenheid binnen het gildewezen, stelden LECA en de HGK eind 2009 een vragenlijst op. Via de vragenlijst werd gepolst naar welke gebruiken en tradities de gilden in ere houden, hoe die worden uitgevoerd en wat hun betekenis is. De HGK en LECA konden zo de enorme rijkdom en variatie aan tradities van naderbij bekijken en in kaart brengen. In 2013 verwerkte LECA de resultaten in een publicatie. Om de publicatie te promoten en de inhoud verder uit te diepen werden er in samenwerking met de Kempische erfgoedcellen verschillende publieksactiviteiten georganiseerd. Op deze manier kon de plaatselijke bevolking kennismaken met de schuttersgilden in hun regio. Door naar buiten te treden hoopt de HGK het dalend aantal gildeleden tegen te gaan en meer respect te creëren voor het erfgoed van schuttersgilden. Daarnaast had elke gildedag ook een verdiepend luik.

3.4.1. **SAMENWERKING**

EN NETWERKVORMING

In 2013 waren de HGK en LECA vaste partners in het ontwikkelen van borgingsmaatregelen voor het schutterserfgoed. Voor het eerst verleenden ook de drie erfgoedcellen binnen het werkingsgebied van de HGK hun medewerking aan het traject. Erfgoedcel Noorderkempen, Erfgoedcel k.ERF en Erfgoedcel Kempens Karakter coördineerden elk een gildedag, gaven financiële steun en spraken hun engagement op lange termijn uit. De samenwerking met de erfgoedcellen bleek een belangrijke meerwaarde voor de kwaliteit en de duurzaamheid van de borgingsacties. In 2014 wordt de samenwerking voortgezet, met LECA als makelaar.

3.4.2. **CAPACITEITSOPBOUW**

TRADITIEDRAGERS

BOEK GILDETRADITIES

Gildetradities zijn niet eenvormig. Om hun diversiteit te documenteren publiceerde LECA in 2013 het boek *Gildetradities. Een verhaal van beleving en herbeleving*. Het boek bevat de resultaten van de enquête die LECA en de HGK in 2009 afnamen bij de aangesloten gilden, geanalyseerd door LECA-voorzitter Stefaan Top. LECA stond in voor de algemene coördinatie van het boek en voor een hoofdstuk over immaterieel cultureel erfgoed. LECA koos bewust

voor een participatieve aanpak van het beeldmateriaal: alle foto's werden gemaakt door amateurfotografen die deel uitmaken van een gilde. Ook de selectie van het materiaal bleef in handen van de traditiedragers zelf. Op die manier werkten de gilden rechtstreeks mee aan het documenteren van hun erfgoed.

KEUR- EN STUDIEDAG

Het boek *Gildetradities. Een verhaal van beleving en herbeleving* werd op 23 februari 2013 door LECA voorgesteld op de Keur- en Studiedag van de HGK in Lichtaart. LECA presenteerde de belangrijkste bevindingen aan de 103 aanwezige gildeleden. Het boek werd gedrukt op 1500 exemplaren en gratis verspreid onder de aangesloten gilden, de erfgoedcellen, Kempische scholen, bibliotheken en andere netwerkpartners. *Gildetradities* kwam er dankzij de financiële steun van Erfgoedcel Noorderkempen, Erfgoedcel k.ERF, Erfgoedcel Kempens Karakter en de provincie Antwerpen.

RONDETAFLGESPREKKEN OVER GENDER, IDENTITEIT EN VERGRIJZING

De enquête van 2009 legde een aantal knelpunten voor de toekomst bloot. Deze werden besproken tijdens drie brainstormsessies met de gilden. Op de ochtend van iedere gildedag werd een world café georganiseerd waar gildele-

den met elkaar van gedachten wisselden over gender (Turnhout), identiteit (Retie) en vergrijzing (Olen). De gesprekken werden gevoerd aan de hand van stellingen. LECA adviseerde bij het ontwikkelen van de stellingen en leidde telkens een gesprekstafel.

3.4.3. PUBLIEKSWERKING

GILDEDAGEN VOOR HET GROTE PUBLIEK

Om de lokale bevolking te informeren en enthousiasmeren voor het schuttersleven werden drie gildedagen georganiseerd. Ooit waren de schuttersgilden een belangrijke spil van de regionale feestcultuur. Nu zijn hun geschiedenis, evenementen en rituelen minder gekend bij het brede publiek. De bezoekers konden deelnemen aan workshops vendelen, roffelen, dans, handboogschieten, kruisboogschieten en bukschieten. Er waren aparte activiteiten voor kinderen. Via een infomarkt stelden de gildeleden hun dagelijkse werking en activiteiten voor. De gildedagen waren een gezamenlijk initiatief van HGK, LECA en de drie erfgoedcellen. Meer dan 1000 mensen namen deel.

3.4.4. BEGELEIDING ICE-DOSSIERS

BALANSBOOGBOUWER MIEL VAN BEECK

Sinds 2011 begeleidt LECA samen met Erfgoedcel Noorderkempen het dossier

WAT	PLAATS	DATUM	DEEL- NEMERS	PARTNERS
GILDEDAG	Turnhout	7 april 2013	250	HGK Erfgoedcel Noorderkempen
RONDETAfelGESPReK GENDER	Turnhout	7 april 2013	60	HGK Erfgoedcel Noorderkempen
GILDEDAG	Retie	26 mei 2013	260	HGK Erfgoedcel k.ERF
RONDETAfelGESPReK IDENTITEIT	Retie	26 mei 2013	80	HGK Erfgoedcel k.ERF
GILDEDAG	Olen	29 september 2013	300	HGK Erfgoedcel Kempens Karakter
RONDETAfelGESPReK VERGRIJZING	Olen	29 september 2013	45	HGK Erfgoedcel Kempens Karakter
KEUR- EN STUDIEDAG	Lichtaart	23 februari 2013	103	HGK
TOTAAL			1098	Contactmomenten themaveld schuttersgilden

Contactmomenten themaveld schuttersgilden

van balansboogbouwer Miel Van Beeck. Voor meer informatie verwijzen we naar punt 3.5. themaveld immaterieel cultureel erfgoed.

3.5. THEMVELD IMMATERIEEL CULTUREEL ERFGOED

In 2013 liep immaterieel cultureel erfgoed als een rode draad door LECA's werking. In dit deel worden enkel de activiteiten besproken die rechtstreeks verband hielden met het begeleiden van erfgoedgemeenschappen bij het borgen van hun tradities en de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed. Heel wat erfgoedgemeenschappen klopten aan bij LECA voor advies en trajectbegeleiding bij het opstellen van een erfgoedzorgplan. Erfgoedgemeenschappen die eerder ingediend hadden, konden op LECA's hulp rekenen bij het uitwerken van hun borgingsmaatregelen. Verder zetelt LECA sinds 2008 in de ad hoc beoordelingscommissie immaterieel cultureel erfgoed.

3.5.1. SAMENWERKING

EN NETWERKVORMING

Een immaterieel erfgoedtraject is een werk van lange adem. Wanneer een erfgoedgemeenschap een traditie wil vrijwaren voor de toekomst, komt het er op aan om die niet te bevriezen. Net omdat immaterieel cultureel erfgoed leeft en dynamisch is, is het van groot belang

dat bij het doorgeven van de traditie op zoek gegaan wordt naar een aanpak die daarop inspeelt. Op vraag van erfgoedgemeenschappen stimuleert LECA traditiedragers om actief na te denken over hoe ze bewust(er) met hun erfgoed om kunnen gaan. LECA helpt hen bij het opstellen van een erfgoedzorgplan en stimuleert hen om na te denken over passende borgingsmaatregelen. Er wordt een langetermijnplan uitgedacht waarin maatregelen voor de overdracht van hun traditie gebundeld worden in één allesomvattende aanpak. Bij de opmaak van zo'n plan stimuleert LECA de erfgoedgemeenschap eerst stil te staan bij de huidige situatie. Wat werkt goed en wat niet? Kent de gemeenschap de traditie nog? Zijn er voldoende mensen betrokken en op de hoogte? Een dergelijke doorlichting spoort sterke en zwakke punten op en toont waar de bedreigingen en de kansen zitten. Op basis daarvan kunnen acties ontwikkeld worden die daarop inspelen. LECA tekent steeds een traject uit op maat van de erfgoedgemeenschap. Een standaard aanpak voor het opstellen van een erfgoedzorgplan bestaat immers niet. In wat volgt worden de begeleidingstrajecten kort beschreven.

VORMINGSREEKS ICE

In samenwerking met tapis plein, LECA en de andere partners uit het

ICE-netwerk stelde Heemkunde Vlaanderen een vormingsaanbod samen dat zich toespitst op immaterieel cultureel erfgoed. In iedere provincie stond een tweedelige vorming op het programma. Tijdens de eerste sessie werd actief gebrainstormd over hoe je specifieke (lokale) tradities levend kon houden. Sessie 2 was een praktijksessie aan de computer, die toonde hoe je iets aan de databank op www.immaterieelerfgoed.be kon toevoegen. Er waren vormingsavonden in Roeselare (10 oktober en 21 november 2013), Sint-Truiden (15 oktober en 26 november 2013), Geel (5 november en 10 december 2013), Beersel (5 december en 16 januari 2014) en Eeklo (9 januari en 20 februari 2014).

STUDIEDAG ICE EN DIEREN

Op 20 september 2013 werd de Studiedag 'Immaterieel erfgoed en de dieren!?' door Stad Harelbeke in samenwerking met CAG, LECA, Sportimonium en tapis plein georganiseerd. De studiedag was een onderdeel van het project Suskewiet en bracht dieren- en immaterieel-erfgoedliefhebbers samen in het STAM in Gent voor een open dialoog en praktijkuitwisseling. Meer dan 60 mensen namen deel.

3.5.2. ERFGOEDZORGTRAJECTEN

IN OPBOUW

KERMISCULTUUR

In 2013 richtte een aantal leden van de vzw 'De Verdediging der Belgische Foorreizigers VBF-DFB' een werkgroep op om de kermiscultuur meer toekomstkansen te geven. Deze 'Kermiserfgoedcomité VBF-DFB' stelde onder begeleiding van LECA, ETWIE en CAG een doordacht erfgoedzorgplan op. Ook kermisfans, kermisuitbaters, plaatsmeesters en kermisreizigers uit Nederland en Duitsland zijn in de werkgroep vertegenwoordigd. De groep plaatste zijn borgingsmaatregelen inmiddels op www.immaterieelerfgoed.be.

600 JAAR MARIAYERING IN LEDE

Naar aanleiding van 600 jaar Mariayering in Lede klopte het Mariaal Jubelcomité Lede aan bij LECA voor erfgoedadvies. LECA zat verschillende keren samen met het comité om hen te begeleiden en te adviseren. Na afloop van de viering zal het erfgoedzorgplan grondig geëvalueerd worden.

MARIAPROCESSIE VAN HALLE

De Broederschap van OLV-Halle werd opgericht ter promotie en bescherming van de devotie van de zwarte Lieve Vrouw van Halle in al haar facetten, zoals de bedevaart en de processie. In 2013 werd een denktank opgestart om

de Mariaprocesie een nieuwe toekomst te kunnen bieden. Deze denktank wil de procesie vanuit drie invalshoeken bekijken: religie, erfgoed en cultuur. LECA staat de werkgroep bij in het ontwikkelen van een erfgoedzorgplan in de geest van Unesco.

CARNAVAL ORDE VAN DE KLOEFFE OOSTENDE

LECA informeerde Carnavalsgroep Orde van de Kloeffe over het belang van immaterieel cultureel erfgoed en hoe een doordacht erfgoedzorgplan ontwikkeld kan worden. LECA zat samen met het comité om hen te adviseren.

FLORALIËN GENT

Het organiserend comité van Floraliën Gent won in 2013 advies in over de voor- en nadelen van een erkenning als immaterieel cultureel erfgoed. Ze trokken daarvoor naar Sint-Lievens-Houtem, waar de burgemeester en de medewerker lokale economie hun ervaringen in verband met Houtem Jaarmarkt deelden. LECA lichtte er het Vlaamse en internationale ICE-beleid toe.

CENTRUM VOOR ACADEMISCHE EN VRIJZINNIGE ARCHIEVEN

Het Centrum voor Academische en Vrijzinnige Archieven (CAVA) kreeg in 2013 projectsteun van de Vlaamse Overheid om het vrijzinnig documen-

tair erfgoed in Vlaanderen in kaart te brengen. Het centrum won advies in bij LECA over hoe ze ook het immaterieel erfgoed in hun werking konden betrekken. Concreet zal CAVA samen met LECA en mogelijke andere partners in 2015 een world café en een studiedag over vrijzinnig immaterieel erfgoed verwezenlijken.

DRIEKONINGEN

Samen met Erfgoedcel k.ERF en de werkgroep Driekoningenzingen Nederland wisselde LECA in 2013 op regelmatige basis expertise uit rond de beleving van Driekoningen. In oktober 2014 zal deze samenwerking resulteren in een studiedag en een internationaal netwerk rond Driekoningen dat op ge-regelde basis samen zal komen.

3.5.3. INVENTARIS VLAANDEREN VOOR IMMATERIEEL CULTUREEL ERFGOED

In 2012 lanceerde de Vlaamse overheid het platform immaterieelerfgoed.be. Op deze interactieve website met databank kunnen erfgoedgemeenschappen de traditie die ze belangrijk vinden beschrijven en aangeven op welke manier ze die doorgeven. Daarnaast is het platform de eerste stap naar opname in de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed. Om voor opname in aanmerking te komen is het in

de eerste plaats nodig om een erfgoed-element via het platform inhoudelijk te documenteren en een erfgoedzorgplan te ontwikkelen. In 2013 begeleidde LECA een aantal erfgoedgemeenschappen die een aanvraag voor opname in de inventaris ingediend hebben.

GENERIEK DOSSIER BLOEMENCORSO'S

Ooit waren ze heel talrijk, maar vandaag blijven er in Vlaanderen nog maar vijf bloemencorso's over: in Loenhout, Sint-Gillis-bij-Dendermonde, Wommelgem, Ternat en Blankenberge. De corso's hadden af en toe sporadisch contact, maar van een echt samenwerkingsverband was tot voor kort geen sprake. De corso-organisatoren werden geïnspireerd door de erkenning van het Zundertse bloemencorso als immaterieel cultureel erfgoed in Nederland. Een aantal onder hen hadden via LECA gepolst of hun traditie opgenomen kon worden. LECA zette de corso's samen om gezamenlijk te werken aan betere erfgoedzorg. Op 3 december 2012 werd een werkgroep opgericht, waarin ook het Bloemencorso van Zundert, Erfgoedcel Dendermonde en Erfgoedcel Pajottenland-Zennevallei vertegenwoordigd zijn. De meerwaarde van een dergelijk netwerk bleek het traject te zijn dat de groep in 2013 aflegde. Onder begeleiding van LECA maakte de groep een SWOT-analyse van de bestaande si-

tuatie en distilleerde zij daar een aantal dringende borgingsmaatregelen uit. De groep besloot in eerste instantie in te zetten op een betere publiekswerking en op het uitwisselen van technische en logistieke vaardigheden. Daarnaast publiceerden de leden van de werkgroep ook een gezamenlijke brochure over het fenomeen bloemencorso, werkten zij een gezamenlijke publieksactiviteit in Blankenberge uit en gingen ze op werkbezoek naar Zundert om expertise uit te wisselen.

VINKENZETTEN IN VLAANDEREN

Met het project Suskewiet wilde de stad Harelbeke nagaan hoe het immaterieel erfgoed van de vinkensport in kaart gebracht kon worden en op welke manier dit inspirerend kon zijn voor andere tradities. Hiertoe werd in 2013 een klankbordgroep opgericht, die op geregelde tijdstippen samenkwam. LECA was één van de organisaties die daar deel van uitmaakte. In 2013 droeg A.Vi.Bo het dossier voor opname op de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed voor.

WAREGEM KOERSE FEESTEN

LECA adviseerde de stad Waregem bij het voordragen van zijn dossier. Op basis van de feedback werd het dossier aangepast.

3.5.4. OPVOLGING ERFGOEDZORG- PLANNEN

Zoals eerder vermeld, zijn erfgoedzorgtrajecten een werk van lange adem. Erfgoedgemeenschappen die in het verleden trajectbegeleiding kregen bij LECA, kunnen ons blijven contacteren voor tips en hulp om met hun immaterieel cultureel erfgoed om te gaan. LECA streeft er naar om zich als toegankelijk en laagdrempelig aanspreekpunt rond sociale gebruiken op te stellen. In 2013 had LECA contact met o.a. American Overseas Memorial Day Association (Viering van Memorial Day), vzw Hegge (25-jaarlijkse Ommegang van de Hegge), Fiertelomwegang (Fiertelomwegang van Ronse), Stad Aalst (Aalst Carnaval), Hoge Gilderaad der Kempen (balansboogbouwer Miel Van Beeck), Gemeentebestuur Sint-Lievens-Houtem (Houtem jaarmarkt), Heksenstoet Beselare vzw (Heksenstoet Beselare), Erfgoedcel POLS (Hanenzetten in Vlaanderen) en de Werkgroep immaterieel erfgoed carnaval (carnaval Blankenberge).

3.6. THEMAVELD CULTUUR VAN ALLEDAG

3.6.1. EERSTELIJNSZORG CULTUUR VAN ALLEDAG

LECA bood eerstelijnszorg aan voor het erfgoed van cultuur van alledag. Het sensibiliseerde het brede publiek, volgde nationale en internationale ten-

densen op en was het aanspreekpunt voor betrouwbare informatie. In de loop van 2013 werd LECA iedere week meermaals gecontacteerd door mensen met een vraag over cultuur van alledag vroeger en nu. Dergelijke vragen werden door een erg heterogene groep gesteld. Een groot deel daarvan bestond uit journalisten en researchers van productiehuisen. LECA bezorgde hen de nodige achtergrondinformatie, door zelf toelichting te geven, feiten te bevestigen of literatuur over het onderwerp te tippen of beschikbaar te stellen. Een andere duidelijk afgetekende subgroep binnen de vraagstellers waren studenten. Zij contacteerden LECA meestal met vragen die verband hielden met een specifieke lesopdracht, taak of scriptie. Een derde belangrijke groep mensen die LECA contacteerde, waren traditie dragers die actief zijn binnen een specifieke vereniging. Hun vraag hield dan rechtstreeks verband met de werking van hun vereniging.

Logischerwijs was de dienstverlening van LECA sterk verbonden aan zijn inhoudelijke insteek. Het afgelopen jaar werd LECA ook geregeld gecontacteerd door mensen en organisaties die een vraag hadden die buiten het werkveld van LECA viel. In dat geval verduidelijkte LECA altijd de structuur van het cultureel erfgoedveld en verwees

het door naar de meest aangewezen collega-organisatie of vrijwilligersvereniging. Indien specifiek gezocht werd naar inhoudelijke expertise werden ook namen van academici, individuele experts of auteurs doorgegeven. Indien LECA geen weet had van personen of organisaties die rond het onderwerp van de vraag actief zijn, werd nagegaan of er literatuur over het onderwerp beschikbaar was.

3.6.2. ONDERZOEK EN ONTSLUITING

LECA zette in 2013 ook zijn werking rond tradities en traditiedragers voort. Een belangrijk onderdeel daarvan is de gegevensontsluiting via de website www.lecavzw.be. Aan de hand van fiches maakte LECA achtergrondinformatie toegankelijk voor een groot publiek. Dat gebeurde steeds in samenwerking met de gemeenschap die de traditie koestert. Door alles online raadpleegbaar te maken werden niet alleen de traditie zelf, maar ook de betrokken gemeenschappen zichtbaarder. Op die manier wil LECA bijdragen aan een steviger draagvlak voor het erfgoed dat deze gemeenschappen koesteren.

MARKTEN

In 2013 besloot LECA zijn werking rond feestcultuur in Vlaanderen te verdiepen door een publicatie rond marktcultuur te coördineren. LECA diepte

hiervoor het fenomeen marktcultuur als sociaal gebruik uit. Het onderzoek zal gebundeld worden in een koffietafelboek met anekdotes en bijdragen over markten van vroeger en nu.

3.6.3. SAMENWERKING MET ORGANISATIES DIE ERFGOEDZORG NIET ALS KERNTAAK HEBBEN

GEZINSBOND

De Gezinsbond en LECA zaten in 2013 verschillende keren samen om info en advies uit te wisselen over een project rond geboorterituelen dat de organisatie in 2014 met LECA wil realiseren. Vanuit zijn inhoudelijke kennis en ervaring op het vlak van feesten, rituelen en sociale gebruiken kon LECA hierbij noodzakelijke inhoudelijke informatie aanreiken. Daarnaast adviseerde LECA ook over de praktische uitwerking van het project.

NAKHLA VZW

In samenwerking met verschillende andere partners zetelde LECA in de werkgroep ter voorbereiding van een projectsubsidie.

BARNUM

In samenwerking met verschillende andere partners zetelde LECA in de werkgroep ter voorbereiding van een projectsubsidie rond het circuserfgoed van Barnum.

4. OVERZICHT KERNCIJFERS WERKING

ONTMOETINGS-DAGEN	Aantal georganiseerde momenten	12
	Aantal traditiedragers die deelnamen aan een of meerdere ontmoetingsmomenten	1245
STUDIEDAGEN	Studiedagen en vormingsmomenten waarbij LECA als partner betrokken was bij de organisatie	14
	Aantal deelnemers	563
LECA-LEZINGEN	Aantal	11
	Aantal deelnemers	498
BEANTWOORDE VRAGEN	Pers	69
	Erfgoedcellen	166
	LEOV	91
	Traditiedragers over CVA	249
	Traditiedragers over feestcultuur	496
	Traditiedragers over ICE-begeleiding	232
	Thesisstudenten en stagiairs	28
	Niet-erfgoedorganisaties	82
	Musea	49
Internationaal	43	
WWW.LECAVZW.BE	Aantal unieke bezoekers in 2013	147896
	Aantal gepubliceerde nieuwsberichten in 2013	74
	Aantal traditiedragers in de kijker in 2013	10
	Aantal reuzen geregistreerd door traditiedragers (online)	542
	Aantal feesten geregistreerd door traditiedragers (online)	600
	Aantal traditiefiches (online)	115
	Aantal volkscafés geregistreerd door traditiedragers (online)	988
LECA IN DE PERS	Geschreven pers	29
	Radio en televisie	7
GEVOLGDE OPLEIDINGSMOMENTEN		10
PUBLICATIES		8

BIJLAGEN

LECA-PUBLICATIES

- LECA & Top, S. (2013). *Gildetradities. Een verhaal van beleving en herbeleving*. LECA en de Hoge Gilderaad der Kempen, Oostakker.
- LECA (2013). Hoor ik daar geen paardenvoetjes? Resultaten enquête over Sinterklaas- en Sint-Maartengebruiken anno 2012. *Immaterieel Erfgoed*, 2 (4), p. 44-47.
- LECA (2013). *Hoor wie klopt daar kind'ren. Rapport enquête geversheiligen anno 2012*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, Gent, 37 p.
- LECA (2013). Hoor wie klopt daar kinderen. Sinterklaas en Sint-Maartengebruiken anno 2012. *FARO /Tijdschrift over cultureel erfgoed*, 6 (4), p. 46-51.
- LECA (2013). O kom 'r eens kijken: de gebruiken rond geversheiligen in Vlaanderen anno 2012. *Het Land van Beveren*, 56 (4), p. 2012-219.
- LECA (2013). *Praten over reuzen. Verslag rondetafelgesprekken 2012-2013*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, Gent, 36 p.
- Op handen gedragen* (2013). LECA, KADOC & CRKC, Oostakker, 44 p.
- Le Calendrier des Géants* (2013). LECA, La Maison des Géants & La Ronde des Géants, Ronchin, 16 p.

LECA-NIEUWSBRIEF

JANUARI 2013 /1

- Gelukkig nieuwjaar!
- Officiële voorstelling reuzenkalender
- In de kijker: Emmy Swerts schrijft gedichten voor De Druivelaar
- Inspiratie uit het buitenland: de Intan uit Singapore

FEBRUARI 2013 /2

- Vlaamse bloemencorso's slaan de handen in elkaar
- Aan de slag: handleiding om in groep na te denken over erfgoedzorg

- LECA heeft een nieuwe stek op Facebook
- Suskewiet: gratis tentoonstelling over vinkensport
- In de kijker: Denis J. Buckley van de Saint Patrick's Day Parade in Brussel

- Expo over joodse afscheidsrituelen

MAART 2013 /3

- Studiedag 'Op schouders van reuzen' op 4 mei 2013
- Erfgoedtraject 'Processies met een Mariabeeld'
- Publicatie 'Gildetradities. Een verhaal van beleving en herbeleving'
- Gildedag Vlimmeren

- In de kijker: 1 April

- Duitstalige gemeenschap start eigen ICE-beleid op Reuzen maken op Dag van de Ambachten
- Inspiratie uit het buitenland Jimmy Nelson

APRIL 2013 /4

- LECA heeft een gloednieuwe site
- In de kijker: Marcella Bourdeaux is vinkenier
- Reuzenontmoetingsdag in Limburg en Vlaams-Brabant/Brussel

- Laatste vrije plaatsen studiedag 'Op schouders van reuzen'
- Gildedagen vol gildetradities

- Geboortetradities op Radio 2

- Inspiratie VOOR het buitenland: expertise-uitwisseling LECA - Letland

- Like LECA op Facebook

MEI 2013 /5

- LECA zoekt vrijwilliger voor het inventariseren van de handbibliotheek

- Reuzenontmoetingsdag in Hasselt en Brussel

- Brochure over bloemencorso's

- Heemkunde Vlaanderen op bezoek bij LECA

- In de kijker: De plechtige communie van Jolien D.

- Volkskunde lanceert Call for Papers

- Volkscafés in de Week van de Smaak 2013?!

Fotowedstrijd Suskewiet

JUNI-JULI 2013 /6

4 elementen toegevoegd aan de Inventaris Vlaanderen
voor Immaterieel Cultureel Erfgoed

In de kijker: Bart Goetschalckx van het bloemencorso
Loenhout

Reuzenrondje Vlaanderen

Studiedag Immaterieel cultureel erfgoed en dieren. Samen
naar een ethische code en praktijkuitwisseling?

10 jaar Unesco en ICE

Stuur eens een ramadan-wenskaart

AUGUSTUS 2013 /7

Erfgoed in de bloemen

Gildedag Olen

Vier Diwali met Citizenne

Studiedag ICE en dierenwelzijn

Gezocht: expats die tradities koesteren

SEPTEMBER 2013 /8

Studiedag 'Op handen gedragen'

Eerste Reuzenfederatiedag

Iedereen houdt van kermis!

In de kijker: Bruno Stappaerts van REUZEN-Plan

Voortgangsrapportering Inventaris Vlaanderen

Vormingsreeks ICE

Denkdag Sint-Machariusprocessie Laarne

3 x inspiratie voor Erfgoeddag 2014

OKTOBER 2013 /9

Over Zwarte Piet en immaterieel cultureel erfgoed

Onderzoeksresultaten geversheiligenenquête

In de kijker: Norbert Vos over

Joodse begrafenisrituelen

Op handen gedragen

Call for papers Volkskunde

ICE-breker met Dale Jarvis

Conferentie 10 jaar UNESCO 2003

Wooncultuur in de kijker in G/B

Lie(r) Vergroot

NOVEMBER 2013 /10

LECA-lezing over geversheiligen

In de kijker: Nele Buys viert

Sint-Maarten en Sinterklaas

Resultaten geversheiligenonderzoek online

Presentaties studiedag 'Op handen gedragen' online

Rapport 'Praten met reuzen' online

LECA-voorzitter wint Europese Sprookjesprijs 2014

Buitenlands bezoek

DECEMBER 2013 /11

Speciale editie:

'Nog eentje weniger dan acht keer slapen'

LECA-filmpje over Sint en Piet

Sint in het Huis van Alijn

LECA-lezing over geversheiligen

Wie wordt waar gevierd?

DECEMBER 2013 /12

Zalig kerstfeest en gelukkig nieuwjaar!

Vlaanderen heeft nu ook een liefdesbrug!

In de kijker: Nelly Haelterman verzamelt
nieuwjaarsbrieven

Inspiratiebrochure Op handen gedragen online

Nieuw dossier Migratie op familiegeschiedenis.be

Sociale tewerkstelling en feestcultuur

Het alledaagse leven in een beluik

LECA-LEZINGEN

*Hoor wie klopt daar kind'ren. Resultaten geversheiligenenquête
2012, Studiedag De Geversheiligen in Vlaanderen, Kas-
teel Cortewalle, Beveren, 26 oktober 2013.*

*Processies en Immaterieel cultureel Erfgoed. Studiedag Op
Handen Gedragen, Monseigneur Sencie Instituut, Leu-
ven, 16 november 2013.*

- Saint Nicholas and Saint Martin. Child festivals in Flanders*,
Uitwisselingsproject Grundtvig, stadhuis, Sint-Niklaas,
22 november 2013.
- Zoals Gewoonlijk?!*. Lezing in het kader van de Seniorenweek,
Openbare Bibliotheek, Zoersel, 21 november 2013.
- Zoals Gewoonlijk?!*. Lezing in het kader van het studentenpro-
ject Ritularia/Ritualize It, Mad-fac C-Mine, Genk, 18
oktober 2013.
- Immaterieel Cultureel Erfgoed. Een stand van zaken in Vlaan-
deren*. Internationale expertise-uitwisseling Sint-Maar-
ten, Beveren, 14 juni 2013.
- Reuzenerfgoed: enkele transformaties doorheen de jaren*, Stu-
diedag Op Schoulers van Reuzen, Permeke Bibliotheek,
Antwerpen, 4 mei 2014.
- Hoor wie klopt daar kind'ren. Resultaten geversheiligenenquête
2012*, Lezingenreeks Huis van Alijn, Huis van Alijn,
Gent, 5 december 2013.
- Dynamiek en diversiteit van de reuzentraditie*, Studiedag Op
Schoulers van Reuzen, Permeke Bibliotheek, Antwer-
pen, 4 mei 2014.
- Gildetradities. Een verhaal van beleving en herbeleving*, Keur-
en Studiedag Hoge Gilderaad der Kempen, Ontmoe-
tingscentrum, Lichtaart, 23 februari 2013.
- Het erfgoed van feesten, rituelen en sociale praktijken*, Studie-
dag van beeldbank Azura: Erfgoed gezocht. Studiedag
Cultureel Erfgoed, Altenakapel, Kontich, 18 oktober
2013.
- LECA IN DE GESCHREVEN PERS**
- 'Sinterklaas populairste kindervriend'. *Gazet van Antwerpen*, 9
november 2013, p. 44.
- Bartholomees, R. (2013). 'Op bezoek bij LECA'. *Bladwijzer.
Wegwijs met Heemkunde Vlaanderen*, 7, p. 9-11.
- Bruyneel, J. (2013). Folklore gezocht. Slechts één (web)adres.
Openbaar Kunstbezit Vlaanderen, 51 (5), online editie
op [http://www.tento.be/OKV-artikel/folklore-gezocht-
slechts-%C3%A9%C3%A9n-webadres](http://www.tento.be/OKV-artikel/folklore-gezocht-slechts-%C3%A9%C3%A9n-webadres).
- Conaerts, B. 'Bloemenstoet op weg naar werelderfgoed. Orga-
nisatie gaat met nog 4 gemeenten aanvraag indienen bij
Unesco.' *Het Laatste Nieuws*, 11 april 2013, p. 18.
- Conaerts, B. 'Corso op weg naar werelderfgoed. Organisatie
bloemenspektakel wil aanvraag bij Unesco indienen.'
Het Laatste Nieuws, 11 april 2013, p. 18.
- De Backer, S. 'Bloemencorso op weg naar Unesco-erkenning'.
De Standaard, 13 juli 2013, p. 47.
- De Lamper, J.P. 'Bloemenstoeten ijveren samen voor Unesco-
erkenning'. *Het Nieuwsblad*, 12 april 2013, p. 20.
- Huisman, R. 'VN-medewerkster pookt Sinterklaasoorlog op.'
Het Belang van Limburg, 23 oktober 2013, p. 2-3.
- In 't Veldt, M. 'Bloemencorso Eelde wil op UNESCO-lijst Im-
materieel Cultureel Erfgoed', *Harener Weekblad*, 10
april 2014, online editie op [http://www.harenerweek-
blad.nl/bloemencorso-eelde-wil-op-unesco-lijst-imma-
terieel-cultureel-erfgoed](http://www.harenerweek-
blad.nl/bloemencorso-eelde-wil-op-unesco-lijst-imma-
terieel-cultureel-erfgoed).
- Krouwel, L. 'Sinterklaas: heritage list or not? Zwarte Piet: dis-
crimination or not?', *Erasmix*, 3 december 2013, online
editie op [http://www.erasmix.be/content/sinterklaas-
heritage-list-or-not-zwarte-piet-discrimination-or-not](http://www.erasmix.be/content/sinterklaas-
heritage-list-or-not-zwarte-piet-discrimination-or-not).
- Le Bacq, T. 'Vlaming massaal in verzet: Piet moet blijven.' *Het
Nieuwsblad*, 24 oktober 2013, p. 4.
- Lehoucq, N. 'Processies in het spanningsveld tussen volksge-
loof, traditie, erfgoed en toerisme.' *Kerk & Leven*, 24
april 2013, p. 14-15.
- Machiels, L. 'Een aangeklede boom? Liever puur natuur'. *Het
Laatste Nieuws*, 7 december 2013, p. 72-73.
- Pieters, K. 'Sint-Maarten is aan opmars bezig'. *Het Laatste
Nieuws*, 28 oktober 2013, p. 14.

Pieters, K. 'Sinterklaas populairste kindervriend', *Het Laatste Nieuws*, 8 november 2013, p. 20.

Simoens, K. 'Belgisch frietkot moet cultureel erfgoed worden.' *Het Nieuwsblad*, 23 november 2013, p. 6.

Tollenaere, R. 'Sinterklaas komt tekeningen ophalen in het Huis van Alijn'. *Het Nieuwsblad*, 4 december 2013, online editie, http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=BLRTO_20131202_005.

Van Landeghem, P. 'Meeste gemeenten krijgen Sint op bezoek'. *Het Nieuwsblad*, 28 oktober 2013, p. 21.

Van Vliet, G. 'Sint-Maarten als bisschop of soldaat.' *Gazet van Antwerpen*, 6 november 2013, p. 16-17.

Verheyden, L. 'Geen enkele traditie is in steen gebeiteld. Hoe zwart mag Zwarte Piet zijn?'. *De Standaard*, 24 oktober 2013, p. 14-15.

Vrebos, Y. 'Sint-Maarten bezig aan opmars in Vlaanderen.' *Gazet van Antwerpen*, 28 oktober 2013, p. 17.

LECA OP RADIO EN TV

Radio 2, Naast de kwestie, 'Waarom de kinderen uit kolen komen', 21 en 22 april 2013.

Documentaire van Job van Nieuwen Hove, 'Hart voor Volkscafés van A tot Z', 20 juni 2013.

VRT, Iedereen beroemd, 'Over de geschiedenis van verjaardag vieren', 13 augustus 2013.

VRT, Fans of Flanders, 'The tradition of Saint Nicholas', 26 november 2013.

Radio 2, De madammen, 'De rol van tradities in onze samenleving', 5 december 2013.

JOE FM, 'Duiding bij de figuur van Zwarte Piet en de commotie in Nederland', 5 december 2013.

STUDIEDAGEN (MEDE)

GEORGANISEERD DOOR LECA

Keur- en Studiedag van de Hoge Gilderaad der Kempen, 23 februari 2013, Lichtaart, i.s.m. Hoge Gildenraad der Kempen.

Op schouders van reuzen, 4 mei 2013, Antwerpen, i.s.m. MAS | Museum aan de Stroom, La Maison des Géants en Reuzen in Vlaanderen.

Immaterieel cultureel erfgoed en dieren. Samen naar een ethische code en praktijkuitwisseling?, 20 september 2013, Gent, i.s.m. Stad Harelbeke, Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG), Sportimonium en tapis plein.

Eerste Reuzenfederatiedag, 19 oktober 2013, Stadhuis, Leuven, i.s.m. Reuzen in Vlaanderen.

De geversheiligen in Vlaanderen. Voorstelling van de resultaten van de enquête over de Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken in Vlaanderen, 26 oktober 2013, Beveren, i.s.m. Erfgoedcel Waasland, het gemeentebestuur Beveren en de Stad Sint-Niklaas, het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen en het Sint-Maartenscomité Beveren.

Cultureel-Erfgoed-Makelaar. Kritische succes(f)actor voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed, 6 november 2013, Brussel, i.s.m. FARO, tapis plein, de Vrije Universiteit Brussel/BREL, LECA, CAG, Het Firmament, Resonant, ETWIE, de Erfgoedcellen in Vlaanderen, de Vlaamse Unesco Commissie en het Unesco ICH NGO forum.

Op Handen Gedragen, 16 november 2013, Leuven, i.s.m. KADOC en CRKC.

Immaterieel cultureel erfgoed?! Eerste stap richting toekomst, 10 oktober en 12 november 2013, Roeselare; 15 oktober en 26 november 2013, Sint-Truiden; 5 november en 10 december 2013, Geel; 5 december, Beersel, i.s.m. tapis plein vzw en Heemkunde Vlaanderen i.s.m. de erfgoedcellen (waaronder TERF, Haspengouw, k.ERF, Pajotten-

land-Zennevallei), ETWIE, Resonant vzw, Het Firmament en CAG.

STUDIEDAGEN EN VORMINGSMOMENTEN BIJGEWOOND DOOR LECA

Masterclass Participatory Video 1, 26 maart 2013, georganiseerd door tapis plein, Brugge.

Masterclass Participatory Video 2, 16 april 2013, georganiseerd door tapis plein, Brugge.

Sectoruitstap naar Victoria & Albert Museum, georganiseerd door FARO, 22 mei 2013, Londen.

Cultuurforum 2020, georganiseerd door het Ministerie van Jeugd, Cultuur, Sport en Media, het Agentschap Kunsten en Erfgoed, het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) en de stad Kortrijk, 27 mei 2013, Kortrijk.

Tournée Générale, georganiseerd door FARO, 29 mei 2013, Brussel.

Borgen, representatieve voorbeelden en voorbeeldpraktijken: de Unesco Conventie van 2003 in praktijk, georganiseerd door de Vlaamse Unesco Commissie, in samenwerking met het Agentschap Kunsten en Erfgoed, 1 september 2013, Hofstade & Mechelen.

Vormingsessie ODIS 2, georganiseerd door KADOC, 10 september 2013, Gent.

Groot Onderhoud, 24 oktober 2014, Brugge, georganiseerd door FARO.

Immaterieel cultureel-erfgoedwerk: voorbeeldpraktijken uit Labrador-New Foundland (Canada). Beleid, orale cultuur, geschiedenis en performance | ICE-Breker, georganiseerd door FARO, tapis plein, de onderzoekseenheid Kritische Erfgoedstudies van de Vrije Universiteit Brussel (SKAR), Het Firmament en E-land, 31 oktober 2013, VUB-Campus Etterbeek, Brussel.

Vorming IKZ Netwerken, Vorming op maat door Jacqueline Van Leeuwen van FARO, 3 december 2013, Gent.

¹ *Conventie betreffende de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed*, Parijs, 17 oktober 2003, p. 2.

² De West-Vlaamse reuzenbeheerders werden al bijeengeroepen op 17 november 2012 in Kortrijk.

